

## Acad. Răzvan Theodorescu: Satul și Biserica Ortodoxă



Acad. Răzvan Theodorescu, Vicepreședinte al Academiei Române, a propus la Simpozionul Național de Teologie o incursiune în satul vechi românesc, aducând în discuție discursurile „Elogiul satului românesc” al lui Lucian Blaga și „Laudă țăranului român” al lui Liviu Rebreanu.

Simpozionul Național de Teologie de la București are loc în acest an sub titlul „Satul românesc: vatră a plămădirii, păstrării și promovării ființei naționale și a credinței ortodoxe”.

### Satul și Biserica Ortodoxă

Satul românesc, izvor perpetuu de cultură și credință ortodoxă, omagiat astăzi în chip fericit de Patriarhie, a fost pentru Academia Română – dincolo de preocuparea istorică, sociologică, artistică permanentă – și un prilej de solemnă evocare cel puțin cu două ocazii de referință.

Au rămas în analele culturii naționale două celebre discursuri de recepție, cel din 5 iunie 1937 al lui Lucian Blaga Elogiul satului românesc și cel din 29 mai 1940, al lui

Liviu Rebreanu Laudă țăranului român. Amândouă aceste texte – cu răspunsul dat ambelor de filosoful și ministrul Ion Petrovici – au pus în lumină eclatant tot ce datorăm ca români, satului și sătenilor numiți „țărani” după legătura lor cu țara, cu țărâna, cu latinescul „terra”, urmași ai unor locuitori sedentari de obârșie latină în mijlocul unei Europe răsăritene cu migratori slavi și asiatici, vechi creștini sub semnul Romei și ai celei de „a doua Rome”, în mijlocul unei Europe răsăritene de convertiți târzii la confluență de milenii.

Știm bine că în acest spațiu geografic au existat încă înainte de întemeierea statelor, a mitropoliilor și episcopiilor preoți de țară slujind în mai marile sau mai micile comunități sătești, ca și schimnici retrași în biserici de lemn sau în așezările rupestre din ținuturile de munte – cele ale Buzăului și Argeșului de pildă – ducând adesea un trai idioritmic, respingând „întocmirea chinovicească” de tip athonit dacă dăm crezare mult comentatului document valah din 1369 pentru Cutlumuz.

Moștenitori ai acestei lumi a satului medieval vor fi locuitorii satelor libere de sub Carpați, din Dâmbovița și Buzău, din Argeș, Gorj și Mehedinți care în întreaga epocă premodernă vor ridica bisericile de neîntrecut pitoresc, în stil post-brâncovenesc, zidite și zugrăvite de „toată gloata”, de la Pietroșița și Calvinii, de la Oteșani și Ciuta, sau din acel „Voroneț al Olteniei” care e pe nedrept neglijată, biserica de la Urșani, unde tabloul votiv înfățișează 40 de săteni denumiți țărănește doar cu prenumele, care au luat locul în pronaos, la 1806, boierilor și voievozilor de altădată.

E lumea în care moșneanul dâmbovițean Danaschin Voinea, ajuns ierarh buzoian și episcop vâlcean, „românea” cartea de cult, în care țăranul din Vâlcea Dionisie ajungea eclesiarh al Episcopiei de Râmnic, în care Ilie popa „ot Butoiul” se proclama „român de la coada vacii”, dar vorbea grecește ca toți cărturarii sau în care popa Radu Șapcă din Celei juca rolul pe care îl știm.

Aceasta era lumea satului care în fața pictatei „Judecăți de Apoi” din biserică îl vedea cu satisfacție pedepsit pe „mâncătoriul de pământ” și care se recunoștea în imaginile lui Radu Zugravu de la Gura Văii în Argeș, în costum popular și înaintea unei mese țărănești. Era aceeași lume din care venea artistul țăran plugar care pe la 1790 nota într-un manuscris ardelenesc, sub desenul în peniță al unei inițiale: „Eu Niculae... am făcut această puțintică minune fiind ostenit de bardă”.

Sigur e că o parte majoră a vechii civilizații românești – alături de cea aulică, voievodală și boierească – stă pe umerii acestui univers rural unde ortodoxia a fost și rămâne criteriu de valoare. „Satul și biserica ortodoxă” rămâne pentru totdeauna o temă de meditație, una care ne definește ca neam și ne legitimează în istorie.

Acad. Răzvan Theodorescu

Vicepreședinte al Academiei Române

[basilica.ro](http://basilica.ro)